

Dziekan

Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych

Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte

Ocena

osiągnięć naukowych dr Macieja Magiery ubiegającego się o stopień doktora habilitowanego

Działając na podstawie art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) przedkładam Radzie Naukowej dyscyplin: nauki o polityce i administracji oraz nauki o komunikacji społecznej i mediach Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ocenę osiągnięć naukowych dr. Macieja Magiery ubiegającego się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

1. Życiorys naukowy dra Macieja Magiery

Za rozpoczęcie pracy naukowej przez Dr Macieja Magierę można przyjąć fakt jego zaangażowania w pracach komitetu naukowego Ogólnopolskiego Forum Ratownictwa w Inowrocławiu. Stało się to tuż przed ukończeniem w 2005 roku studiów magisterskich na kierunku politologia i uzyskaniem tytułu zawodowego magistra. Jego praca magisterska nosiła tytuł: „Globalne przywództwo Stanów Zjednoczonych po zakończeniu zimniej wojny”, której promotorem była prof. UAM dr hab. Jolanta Bryła, a recenzentem prof. dr hab. Andrzej Gałganek. W latach następnych aż do obrony doktoratu kandydat uczestniczył w 7 konferencjach wygłaszając referaty naukowe oraz publikując swoje osiągnięcia na łamach czasopism naukowych i rozdziałów w pracach zbiorowych.

30 marca 2011 roku Maciej Magiera uzyskuje stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce na podstawie pracy pt. „Doktrynalne podstawy amerykańskiej polityki zagranicznej. Case study doktryny George'a W. Busha”. Promotorem w przewodzie doktorskim była prof. UAM dr hab. Jolanta Bryła, a recenzentami pracy: prof. dr hab. Włodzimierz Malendowski i prof. dr hab. Andrzej Mania. Stopień doktora przyznała Rada Wydziału Nauk Politycz-

nych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Cztery lata po uzyskaniu stopnia naukowego doktor Maciej Magiera rozpoczyna pracę na stanowisku starszego wykładowcy na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu a następnie od roku akademickim 2017/2018 na stanowisku adiunkta.

W latach 2011 – 2023, po uzyskaniu stopnia doktora, sfinalizował 52 przedsięwzięcia, w tym 13 konferencji międzynarodowych i krajowych, 3 webinaria, coroczne edycje Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności (od 2017 roku), 14 szkoleń dla dydaktyków, funkcjonariuszy, urzędników samorządowych i rządowych, 12 wyjazdów studyjnych i zajęć terenowych dla studentów kierunków praktycznych, 10 wydarzeń jubileuszowych i promocyjnych, takich jak: „100 lat razem! Festiwal Jubileuszowy dla Miasta i mieszkańców” z okazji 100lecia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu czy Noc Naukowców oraz Dzień Bezpieczeństwa dla studentów UAM. Ponadto opublikował 1 monografię i 28 artykułów oraz rozdziałów w czasopismach i pracach zbiorowych z czego do oceny przedstawił monografię i 20 publikacji naukowych.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji

Założenia metodyczne:

- 1) Recenzent dokonuje chronologiczno-problemowej analizy dorobku dr M. Magierzy.
- 2) Recenzenta charakteryzuje krytyczna postawa poznawcza. Wymaga ona dociekania racji przyjmowanych twierdzeń, ich empirycznych uzasadnień i weryfikacji.
- 3) Znaczny wkład w rozwój naukowy dyscypliny recenzent rozumie tak, jak w sensie ilościowym i jakościowym zapisane jest w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.) w art. 219 ust. 1 pkt. 2. Ponieważ w przypadku zbioru artykułów w czasopismach i recenzowanych materiałach konferencyjnych ustawodawca nie doprecyzował ich liczby, to recenzent przyjmuje, że „znaczny” oznacza minimum kilkanaście wyróżniających się publikacji.
- 4) Znaczny w sensie merytorycznym oznacza doceniany przez ekspertów – recenzentów w procesie publikacyjnym oraz recenzenta niniejszego dorobku.

Kandydat jako osiągnięcia naukowe, stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, wskazał:

I. Monografię:

Magiera M. (2022), *Kultura bezpieczeństwa w Polsce — zasoby, organizacja, mentalność. Studium przypadku Wielkopolskiej Policji*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych

II. Artykuły w czasopismach naukowych:

1. Magiera M. (2021), *Polityka bezpieczeństwa w przeciwdziałaniu COVID-19 na przykładzie Polski*, „Colloquium”, vol. 13, nr 4,
2. Magiera M. (2020), *Feminization of the Police from the Perspective of Comprehensive Risk Minimization*, „Przegląd Strategiczny”, Issue 13,
3. Magiera M. (2016), *Kultura bezpieczeństwa a kultura strategiczna*, „Teka Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych”, Polska Akademia Nauk, nr 11/3,
4. Magiera M. (2015), *Postrzeganie bezpieczeństwa a potrzeba mentalnej modernizacji administracji publicznej*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”, nr 2,
5. Magiera M. (2015), *Modernizacja administracji publicznej z perspektywy obszaru metropolitalnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 1,
6. Magiera M. (2014), *The Need to comprehensively Minimise Risk in the States of the Former Soviet Block*, „Public Policy and Economic Development”, nr 2/2014,
7. Magiera M. (2014), *Polityka informacyjna administracji publicznej w sytuacjach kryzysowych*, „Przegląd Strategiczny”, nr 7,
8. Magiera M. (2013), *Kultura bezpieczeństwa w imprezach masowych w Wielkopolsce. Analiza działań Miejsko-Wojewódzkiego Sztabu Operacyjnego Euro 2012 w Poznaniu*, „Przegląd Polityczny”, nr 2,
9. Magiera M. (2013), *O potrzebie badań kultury bezpieczeństwa z perspektywy sytuacji kryzysowej*, „Przegląd Strategiczny”, nr 1.

III. Rozdziały w pracach zbiorowych:

1. Magiera M. (2018), *Polityka bezpieczeństwa Polski w kontekście kryzysu migracyjnego przed wyborami i po wyborach parlamentarnych w 2015 roku*, w: *Partie i ugrupowania polityczne wobec polityki bezpieczeństwa Polski w XXI wieku. Założenia i realizacja wybranych programów politycznych*, red. M. Kamola-Cieślak, Ł. Tomczak, Szczecin,
2. Magiera M. (2018), *Kultura polityczna w kontekście zmiany amerykańskiej polityki zagranicznej na przykładzie wyborów prezydenckich w USA z 2008 roku*, w: *Kultura polityczna. W poszukiwaniu nowego paradygmatu*, red. A. Stelmach, M. Lorenc, M. Łukaszewski, Poznań,
3. Magiera M. (2018), *Kompleksowe minimalizowanie ryzyk w naukach o bezpieczeństwie w obliczu kryzysu migracyjnego*, w: *Bezpieczeństwo. Dyscyplina nauki wobec funkcjonowania państwa*, red. R. Skarzyński, E. Kuźelewska, Białystok,
4. Magiera M. (2018), *Straż gminna (miejska) w obliczu kompleksowego minimalizowania ryzyk*, w: *Straż gminna (miejska) w strukturach systemu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Rozważania na okoliczność jubileuszu 25-lecia straży gminnych (miejskich)*, Kalisz,

5. Magiera M. (2017), *Partycypacja obywatelska w zarządzaniu kryzysowym – problem mentalności*, w: *Współczesne oblicza władzy politycznej. Wybrane zagadnienia*, red. M. Rachwał, Poznań,
- 6 Magiera M. (2017), *Kultura bezpieczeństwa w systemach utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na przykładzie akademickich symulatorów dydaktycznych*, w: *Nowe technologie w środowisku bezpieczeństwa zdrowotnego. Monitoring – obrazowanie – modelowanie*, red. J. Konieczny, M. Goniewicz, P. Paciorek, Inowrocław-Bydgoszcz-Poznań,
7. Magiera M. (2016), *Security culture in relation to women's participation in decision-making. The perils of political parity*, w: *Women's role and their participation in public life of the Visegrad Countries*, red. M. Musiał-Karg, E. Lesiewicz, Poznań-Ústí nad Labem,
8. Magiera M (2016), *Mentalność w procesie kompleksowego minimalizowania ryzyka na poziomie miasta. Studium przypadku wybranych akcji ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu*, w: *Bezpieczne miasto w zagrożeniach środowiskowych. Ochrona ludności i ratownictwo*, red. J. Konieczny, R. Kamprowski, Poznań-Inowrocław,
9. Magiera M. (2015), *Ocena administracji publicznej z perspektywy społecznej potrzeby kompleksowego minimalizowania ryzyka*, w: *Media w systemie bezpieczeństwa narodowego*, red. M. Skarżyński, I. Andruszkiewicz, Poznań,
10. Magiera M. (2015), *Subiektywne postrzeganie rzeczywistości w badaniach nad bezpieczeństwem*, w: *Interdyscyplinarność i transdyscyplinarność w procesie kształcenia w szkole wyższej*, red. Ż. Kaczmarek, Toruń,
11. Magiera M. (2015), *Bezpieczeństwo Europy w obliczu zmiany kultury bezpieczeństwa jej społeczeństw*, w: *Bezpieczeństwo Europy. Uwarunkowania społeczne*, red. T. Leszczyński, Kraków.

Dr M. Magiera w 2012 roku, dzięki obserwacji uczestniczącej prowadzonej na Stanowisku Dowodzenia Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, w Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Poznania oraz w Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego przy Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu, dostrzegł wysoką kulturę charakteryzującą działania osób i instytucji odpowiedzialnych za przebieg EURO 2012 w Poznaniu. Wtedy pojawiło się przypuszczenie, że jest to związane z posiadaniem i odpowiednim wykorzystaniem zasobów, przemyślaną i sprawną organizacją oraz pewnym odmiennym podejściem służb i wszelkiego rodzaju decydentów do generowanych wyzwań a przede wszystkim potrzeb uczestników tego wydarzenia. Ta zmiana podejścia miała, jego zdaniem, wynikać przede wszystkim ze zmiany mentalności większości osób organizujących Euro 2012, co przekładało się na szerszą zmianę mentalności instytucjonalnej.

Jednocześnie kandydat zakłada już wtedy, że żyjemy w społeczeństwie ryzyka a jego kompleksowym minimalizowaniem powinna zajmować się administracja publiczna kształtująca sprzyjającą społecznym oczekiwaniom kulturę bezpieczeństwa. M. Magiera sądzi, że in-

ne instytucje ze względów logistycznych, prawnych i organizacyjnych nie podołałyby temu zadaniu. Ponadto elity chcące utrzymać władzę muszą zaspokajać oczekiwania społeczne. Zdaniem kandydata dowodem empirycznym są wybory z 2015 roku.

W tym procesie szczególnie ważna, zdaniem M. Magiery, była radykalna ingerencja w naszą mentalność. Ta była możliwa na dużą skalę, ponieważ staliśmy się społeczeństwem informacyjnym. Jak słusznie pisze M. Magiera w autoreferacie (s. 7-8): „Uzależniliśmy się od gromadzenia, przetwarzania, archiwizowania i rozpowszechniania informacji, a tym samym okazuje się, że coraz częściej istotniejszą rolę w kreowaniu poczucia bezpieczeństwa odgrywa bardziej przekaz medialny niż rzeczywiste działania”.

W tym kontekście można mówić, czego autor, prezentowanych publikacji nie dostrzeżga, o procesie manipulacji świadomością czy mentalnością a tym samym tworzenia takiej a nie innej kultury bezpieczeństwa rozumianej jako świadomościowe, organizacyjne oraz materialne odniesienie się do obronności.

Powyżej przedstawione założenia, zresztą częściowo zaczerpniętym od J. Czai i M. Ceślarczyka, stanowią podstawę teoretyczną artykułu „O potrzebie badań kultury bezpieczeństwa. Z perspektywy sytuacji kryzysowej”. M. Magiera formułuje tezę, że kultura bezpieczeństwa oparta na zasobach, organizacji i mentalności, warunkuje działania w sytuacjach kryzysowych będących normalnym składnikiem społeczeństwa ryzyka. Jest pewną konwencją. Przy czym, co należy podkreślić, oczywistym jest pogląd, że postrzeganie rzeczywistości jest subiektywne a tym samym może być źródłem napięć. Na marginesie tytuł ten jest, zdaniem recenzenta, niewłaściwie sformułowany. Chodzi głównie o użycie słowa perspektywa w potocznym jego znaczeniu, w niewłaściwej denotacji.

W wymienionym powyżej artykule „O potrzebie badań kultury bezpieczeństwa. Z perspektywy sytuacji kryzysowej” M. Magiera twierdzi, że bez radykalnej zmiany mentalność wyznaczającej normy, zwyczaje i obyczaje regulujące i interpretujące różnorodne polityki państwa nie jest możliwa zmiana kultury bezpieczeństwa, a tym samym nie są możliwe skuteczne działania przeciwdziałające powstałym ryzykom. Takie definiowanie mentalności budzi pewne wątpliwości. Pojawia się pytanie: czy chodzi bowiem o wspólne cechy pewnej zbiorowości, czy raczej konkretnych środowisk a może cechy swoiste dla pewnego rodzaju aktywności? Przy definiowaniu mentalności można mówić także o postrzeganiu, postawach czy światopoglądzie. Mentalność to swoisty dla kogoś sposób myślenia i postrzegania. To także psychika człowieka. Ponadto można mówić o różnej mentalności np. narodowej czy religijnej. M. Magiera wielokrotnie wraca do tej problematyki (przykładowo w publikacji z 2015 r. pt. „Bezpieczeństwo Europy w obliczu zmiany kultury bezpieczeństwa jej społeczeństw”) , ale nie rozwiewa tych wątpliwości. Recenzent wolałby aby we wskazanych do

oceny tekstach posługiwać się pojęciem świadomości a nie mentalności. To pierwsze jest naukowo doprecyzowane w znacznie większym stopniu niż to drugie.

Takimi tezami i rozważaniami teoretycznymi M. Magiera rozpoczyna trwające ponad dekadę badania naukowe nad kulturą bezpieczeństwa w ramach nauk o polityce i administracji. Autor stwierdza w autoreferacie (s. 2), że stały się one podstawą teoretyczną jego badań. Po pierwsze pozwoliły doprecyzować kategorię kultury bezpieczeństwa oraz jej komponenty. Recenzent rozumie, że chodzi tu o proces konceptualizacji, choć autor nie określa tego procesu tym pojęciem. Po drugie, zastosowanie metody studium przypadku (case study), pozwoliło sformułować wnioski w ramach trzeciego komponentu kultury bezpieczeństwa (mentalności). Studium przypadku w publikacjach M. Magiery dotyczy m.in.: roli mass mediów w kreowaniu poczucia bezpieczeństwa, feminizacji służb mundurowych, imprez masowych, migracji i jej konsekwencji.

Pierwsza publikacja prezentująca studium przypadku, z przedstawionych do oceny z dorobku naukowego M. Magiery nosi tytuł „Kultura bezpieczeństwa w imprezach masowych w Wielkopolsce. Analiza działań Miejsko-Wojewódzkiego Sztabu Operacyjnego Euro 2012 w Poznaniu, ukazała się w „Przeglądzie Politologicznym”, nr 2, z 2013 r. Autor powtarza główne teoretyczne założenia zawarte w artykule „O potrzebie badań kultury bezpieczeństwa z perspektywy sytuacji kryzysowej”.

Ponadto w prezentowanym studium przypadku M. Magiera odwołując się do konieczności minimalizowania ryzyka w społeczeństwie informacyjnym twierdzi, że sukces Euro 2012 był możliwy przede wszystkim dzięki specyficznej mentalności Wielkopolan oraz ingerencji w tą mentalność. Znanie recenzentowi badania ilościowe czy jakościowe nie potwierdzają tej tezy. Recenzent jest gotów jednak zgodzić się z nią pamiętając o złożoności całego procesu. Także o tym, o czym wspomina autor tekstu, że: „powszechna aprobata organizacji Euro 2012 świadczy, że podstawy aksjologiczne Miejsko-Wojewódzkiego Sztabu Operacyjnego odzwierciedlały w wymiarze mentalnym kulturę bezpieczeństwa Wielkopolan” (s. 125). Jednak sam M. Magiery pisze, że nie nastąpiło bezpośrednie przeniesienie norm i wartości preferowanych przez organizatorów na mieszkańców Wielkopolski.

W omawianym tekście kandydat wyodrębnił wartości, składniki mentalności, które pozwoliły na prawidłową realizację Euro 2012. Zaliczył do nich: otwartość organizatorów, elastyczność reagowania, wielowymiarowość ocen i działań. Zgodzić się trzeba z autorem, że odstępianie od postrzegania zjawisk społecznych jako zagrożeń i walki, porzucenie stereotypów oraz elastyczność działań i myślenia, otwartość, konsekwencja i prewencyjność prowadzonych działań przyczyniły się do sukcesu Euro 2012. Szkoda, że autor nie we wszystkich

tekstach przedstawionych do oceny konsekwentnie analizuje przemiany w tym zakresie.

Drugim przykładem posłużenia się metodą studium przypadku mógł być rozdział pt. „Kultura bezpieczeństwa w systemie zabezpieczenia sanitarno-epidemiologicznego turnieju Euro 2012 w Poznaniu”, zawarty w monografii: „Bezpieczeństwo epidemiologiczne. Postępy metodologii badań”, pod red. J. Konieczny, wydanej w Inowrocław-Poznań w 2013 r. Niestety pomimo tego, że autor przedstawił tę publikację w autoreferacie (s. 7), to nie uznał za właściwe przedstawienie jej do oceny dorobku.

W pewnym sensie powtórzeniem oraz podsumowaniem dotychczasowych rozważań M. Magiery był angielskojęzyczny artykuł z 2014 pt. „The need to comprehensively Minimise risk in the states”. Jego zdaniem współczesny świat ryzyka wymusza określone działania administracji publicznej w celu ograniczenia niezadowolenia społecznego i niechęci do władz państwowych. Aby instytucje mogły zrealizować ten cel potrzebna jest strategia odpowiadająca oczekiwaniom i nadziejom społecznym. To wymaga systematycznej modernizacji w tym zwiększania elastyczności administracji publicznej oraz wdrożenia odpowiedniej polityki informacyjnej. Zdaniem autora tekstu: „Spełnienie pierwszego warunku ograniczy negatywne konsekwencje społeczeństwa ryzyka, podczas gdy spełnienie drugiego warunku ograniczy wady społeczeństwa informacyjnego”. Ten wniosek jest raczej życzeniowy, a nie wynikający z rozumowania indukcyjnego, choć samo wnioskowanie jest logiczne co nie oznacza, że wniosek jest prawdziwy. Zdaniem recenzenta nie mamy do czynienia z takim prostym determinizmem.

W kolejnej publikacji z 2014 r. M. Magiera przedstawił politykę informacyjną administracji publicznej w sytuacjach kryzysowych („Przegląd Strategiczny”, nr 7/2014). Znowu zostały powtórzone tezy o potrzebie kompleksowego minimalizowania ryzyka, likwidacji i wykrywania potencjalnych zagrożeń w każdej dziedzinie życia i służebnej roli administracji publicznej w zaspakajaniu tych potrzeb (s. 155). Ponadto autor powtórzył oczywistą tezę o tym, że staliśmy się społeczeństwem informacyjnym. Udokumentował ją także empirycznie.

Ważnym osiągnięciem M. Magiery jest dostrzeżenie przez autora tekstu potrzeby niestannego dostosowania administracji pod względem mentalnym. Narzędziem jej kształtowania mają być systematyczne szkolenia. Omawiane przez autora szkolenie dotyczyło „Funkcjonowanie województwa wielkopolskiego w przypadku wystąpienia pryszczycy podczas podnoszenia gotowości obronnej państwa”, odbyło się ono w maju 2013 r. w Dolsku. Organizatorem był Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu oraz Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat Weterynarii. Przeszkolono około 100 uczestników. Szkolenie, zdaniem autora tekstu, pozwoliło poznać klu-

czowe problemy związane ze współpracą różnych podmiotów administracji publicznej w nowych warunkach organizacyjnych i prawnych. Problem w tym, że Ustawa o zarządzaniu kryzysowym została uchwalona 26 kwietnia 2007 r., a Ustawa o wojewodzie i administracji rządowej w województwie 23 stycznia 2009 r. Dopiero one istotnie zmieniły specyfikę działania administracji publicznej w sytuacjach kryzysowych. Trudno zgodzić się, że omawiane szkolenie a w zasadzie ćwiczenie z 2013 r. pozwoliło poznać kluczowe problemy współpracy w nowych uwarunkowaniach prawnych i organizacyjnych. Recenzent to sformułowanie jako przejęzyczenie. Tym niemniej wniosek, że kluczowym problemem była polityka informacyjna jest dobrze udokumentowany.

Ważnym elementem kształtującym mentalność są procesy związane z szeroko rozumianą komunikacją a tym samym z konkretnym – subiektywnym obrazem świata. Słuszne jest stwierdzenie, że administracja państwowa może wykreować korzystną (pozytywną) opinię o kompleksowym minimalizowaniu ryzyk, mimo niedociągnięć, a nawet zaniedbań.

Recenzent podkreśla, że szczegółowy obraz świata jest nie tylko obrazem świata ale w pewnej części obrazem wytworzonym przez człowieka. To my go konstruujemy, przetwarzamy i opracowujemy. Ważnym narzędziem w tym procesie jest mowa i myślenie. Ten obraz jest rozbieżny ze światem rzeczywistym. Jest tworzony na podstawie myślenia potocznego. M. Magier nie dostrzega i chyba nie może dostrzegać złożoności tej problematyki. Ma rację jednak twierdząc (autoreferat s. 7-8), że „Subiektywizm, będący podstawą trzeciego komponentu kultury bezpieczeństwa (mentalności), stał się nieodzownym źródłem napięć”.

W publikacji pt. „Subiektywne postrzeganie rzeczywistości w badaniach nad bezpieczeństwem”, z 2015 roku M. Magiera odnosząc się do tej problematyki powtarza tezy mówiące z jednej strony o końcu historii, z drugiej o końcu kantowskiego rajy i wejściu w okres hobbesowskiego chaosu. Stąd żądanie od administracji państwowej w Polsce działań nakierowanych na minimalizowanie przez nią wszelkiego ryzyka – co jest żądaniem utopijnym. Społeczne postulaty zapewnienia kompleksowego bezpieczeństwa, w sensie subiektywnego obrazu tego bezpieczeństwa wytworzonego przez jednostki i dalej grupy społeczne, nie mogą być spełnione przy ograniczonych zasobach i niedostatkach organizacyjnych. Stąd konieczność działań sektorowych i kształtowania kultury bezpieczeństwa a szczególnie ogromna rola mentalności w tym procesie kreowania informacji.

Autor publikacji ma rację, że realizacja postulatu kompleksowego minimalizowania ryzyka przez sektor publiczny prowadzi do „uprzedmiotowienia społeczeństwa polskiego. Wytworzenia apatii, zubożenia, bezsilności i uległości” (s. 177). Należy zatem odpowiednio kształtować kulturę bezpieczeństwa rozumianą jako sposób „postrzegania wyzwań, szans i zagrożeń, sposobu myślenia o bezpieczeństwie oraz sposobu odczuwania jego braku, a także sposobu zapewniania bezpieczeństwa” (s. 178). M. Magiera powtarza tezę, że zdecyduje

w takim wypadku mentalność. Nie ma ponadto sposobu – recenzent doda, że to dobrze – wytworzenia uniwersalnej mentalności związanej z oczekiwaniami społecznymi. Po pierwsze zmieniają się ciągle te oczekiwania, po drugie zmieniamy się sami a nasze poznanie jest zależne od naszej biologiczności oraz uspołecznienia. Recenzent natomiast nie zgadza się ze stwierdzeniem, że środowisko naukowe i badania nad bezpieczeństwem miały wskazywać negatywne skutki subiektywnego postrzegania rzeczywistości. Nasze odbieranie faktów zawsze było i będzie zabarwione osobistymi upodobaniami, stereotypami, archetypami i pragnieniami. Warto natomiast mówić o kształtowaniu krytycznego myślenia.

Rok 2015 i kolejne to w dorobku naukowym M. Magiery dominacja problematyki mentalności chociaż kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego kojarzy tym razem subiektywizm z moralnością. Ponadto w artykule „Modernizacja administracji publicznej z perspektywy obszaru metropolitalnego”, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 1/2015 kandydat dostrzega procesy globalizacyjne, które oddziałują na kształt polskiego społeczeństwa, następują szybkie zmiany społeczne i technologiczne. Sfera społeczna i materialna dynamizuje i jednocześnie komplikuje się. Stajemy się społeczeństwem informacyjnym i społeczeństwem ryzyka. Informacja staje się podstawę naszego funkcjonowania, trzeba ją zdobywać, przetwarzać, przekazywać, kontrolować i ochraniać w celu kompleksowego zapobiegania ryzykom. Kolejny raz autor powtarza, że te obowiązki narzuca się administracji publicznej, która oprócz odpowiednich zasobów i organizacji musi umiejętnie kształtować mentalność. Oznacza to elastyczne i szybkie reagowanie w celu wykorzystania szans i zapobiegania skutkom określonych ryzyk. Chodzi o kompleksowe działania na wszystkich szczeblach administracji, szczególnie lokalnych, podejmowanie prób zmiany mentalności z biernej na czynną, współpracę ze wszystkimi, którzy tego chcą.

Artykuł M. Magiery z 2015 r. pt. „Postrzeżenie bezpieczeństwa a potrzeba mentalnej modernizacji administracji publicznej” jest pewnym podsumowaniem tej problematyki. Autor raz jeszcze dostrzega konieczność modernizacji administracji publicznej, szczególnie w sferze mentalnej. Sądzi, że dotychczas w tej sferze „odbywają się niewielkie ruchy modernizacyjne”. Recenzent zgadza się z autorem, że należy coraz częściej podnosić problem archaicznego sposobu myślenia i nie tylko osób pełniących funkcję publiczną oraz popiera postulat zmiany mentalności z tej biernej na aktywną. Jednak nie chodzi – tak jak pisze autor (s. 223) – o dostosowanie ale zmianę.

W kolejnych publikacjach M. Magiera zajmuje się rolą mentalności w dążeniu do szeroko rozumianej współpracy. Omawia, analizuje i opisuje, metodą case study, wpływ mentalności na działalność różnych służb związanych z funkcjonowaniem systemu bezpieczeństwa. Sądzi, że zmodyfikowanie mentalności decydentów (np. samorządowców) znacznie poprawiłoby efektywność współpracy metropolitalnej (aglomeracyjnej). W przypadku strażaków na-

leży jego zdaniem doskonalić umiejętność zbierania informacji od osób zgłaszających, tak aby byli oni zdolni do zebrania jej w jak najkrótszym czasie. Musi być ona konkretna i użyteczna w akcji ratowniczej, wiarygodna i sprawdzona. Zdaniem recenzenta nie chodzi jednak o właściwe filtrowanie informacji a o jej krytyczne opracowanie. Tak aby wyodrębnić treść istotową umożliwiającą podjęcie skutecznych działań.

Następny tekst pt. „Mentalność w procesie kompleksowego minimalizowania ryzyka na poziomie miasta. Studium przypadku wybranych akcji ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu” z 2016 roku, mówi o mentalności, a także umiejętności posługiwania się odpowiednimi procedurami oraz analizie informacji w przypadku trzech omawianych akcji gaśniczych w Poznaniu. Wszystkie działania zdaniem M. Magiera pozostawiały dużo do życzenia. Chodzi głównie o nieumiejętne pozyskiwanie informacji. Zadawanie właściwych pytań. Autor twierdzi przykładowo, że nie można zadawać pytań specjalistycznych (s. 392). M. Magiera właściwie empirycznie uzasadnia tak sformułowane tezy.

Przykładem archaicznego myślenia jest mentalność niektórych komendantów straży miejskiej (gminnej). W publikacji pt. „Straż gminna (miejska) w obliczu kompleksowego minimalizowania ryzyk”, z 2018 r. M. Magiera zaznacza, że nietyczne postępowanie niewielkiej grupy komendantów, strażników ale także wójtów i burmistrzów doprowadziły do wytworzenia negatywnego stereotypu straży gminnej. Przyczyniły się do tego także media, które bezkrytycznie atakowały całość tej formacji. W skutek tego strażnicy stali się symbolem niekompetencji i nadgorliwości oraz działań przeciwko zaangażowanej części społeczeństwa. Brak refleksji własnej i presja społeczna doprowadziła do ustawowych ograniczeń dla tej formacji.

W niemal każdej publikacji wskazanej do oceny oraz autoreferacie autor podkreśla, że „zmiana trzeciego komponentu kultury bezpieczeństwa może odbyć się przez systematyczne szkolenia”, powszechne stosowanie modelowania, uświadamianie złożoności procesów poznawczych i wypracowywanie procedury. Jest to pogląd tylko częściowo uzasadniony. Zmiana świadomości nie następuje tak łatwo, jakby można wnioskować na podstawie tych przesłanek, występuje wiele czynników ją kształtujących także materialnych.

Ostatnim tekstem ocenianym przez recenzenta jest monografia pt. „Kultura bezpieczeństwa w Polsce – zasoby, organizacja, mentalność. Studium przypadku Wielkopolskiej Policji”, która składa się z wstępu i czterech rozdziałów, zakończenia i bibliografii.

We wstępie autor monografii, odwołując się do pojęcia kultury bezpieczeństwa, formułuje hipotezę badawczą. Twierdzi, że sprowadza się ona do „możliwości, a nawet potrzeby, analizowania rzeczywistości przez pryzmat (...) trzech składowych kultury bezpieczeństwa: zasobów, organizacji i głównej mierze mentalności (s. 9). M. Magiera jest ponadto przekonany, że mentalność odgrywa zasadniczą rolę w prawidłowym postrzeganiu rzeczywistości, a tym samym w sprawnym funkcjonowaniu Policji. Jest ona częścią kultury bezpieczeństwa składa-

jącą się z określonego sposobu postrzegania świata, sposobu myślenia o nim i jego odczuwania. Recenzent uważa, że nie powinno formułować hipotezy badawczej w trybie warunkowym, a raczej w formie przypuszczenia.

W wstępie autor wprowadził także ograniczenie przestrzenne swoich badań do środowiska pracy funkcjonariuszy Wielkopolskiej Policji, ponieważ – zdaniem M. Magiery – specyfika Wielkopolski pozwala tworzyć uogólnienia i wnioskować o pracy całej Policji w Polsce. Poprawnie sformułował problemy badawcze, cel i zakres badań.

Takie podejście umożliwia, zdaniem autora – zastosowanie komparatystyki. Nie miała to być jedyna podstawowa metoda badawcza stosowana przez M. Magierę. Deklaruje on we wstępie, że inne metody to studium przypadku, analiza treści, analiza porównawcza, analiza systemowa, indywidualne wywiady pogłębione, synteza i uogólnienia. Deklaruje on ponadto stosowanie indukcji i dedukcji (s. 10). Autor zarówno w autoreferacie, jak i we wstępie do monografii, zaznacza, że posiłkował się, przy konstruowaniu założeń teoretycznych tymi metodami, ale trudno odnaleźć ich ślady w samej warstwie opisowej pracy, która dominuje nad formą analityczną. Ponadto nie wiadomo czy autor uzmysławia sobie, że wielu metodologów uważa metodę indywidualnych przypadków za niedostatecznie trafną i rzetelną. Twierdzą oni, że nie dostatecznie można sprawdzić wiarygodności otrzymanego materiału badawczego. Jej użycie nasuwa przypuszczenie, że badania M. Magiery mają charakter jakościowy, a to z kolei budzi wątpliwości co do konieczności formułowania hipotez. Budzi wątpliwość także stwierdzenie dotyczące roli problemów badawczych, które – zdaniem autora – „uszczegółowiły sam proces badawczy i dodatkowo skonkretyzowały myśl (hipotezę)” (s. 10). Nie można także mówić o schemacie analitycznym opartym na komponentach kultury bezpieczeństwa.

W pierwszym rozdziale autor dokonał prawidłowej charakterystyki kultury bezpieczeństwa jej definicji, komponentów i determinantów. Analizy rozpoczął od powtórzenia tez zawartych w poprzednich publikacjach. Uznał, że głównymi trzema jej determinantami są: społeczeństwo informacyjne, społeczeństwo ryzyka w tym potrzeba kompleksowego minimalizowania ryzyka. To one oddziałując na społeczeństwa i państwa kreują, choć pośrednio, politykę bezpieczeństwa i podejmowanie określonych działań w tym zakresie. Ponadto M. Magiera prawidłowo określił komponenty kultury bezpieczeństwa (s. 31). Dość skromnie na tle innych rozważań wyglądają analizy dotyczące mentalności społeczeństwa polskiego.

W drugim rozdziale M. Magiera dokonał udanej charakterystyki otoczenia Wielkopolskiej Policji w tym jej roli w kreowaniu bezpieczeństwa, zdefiniował także Wielkopolskę jako środowisko pracy funkcjonariuszy. Obejmowała ona problematykę geograficznego położenia, struktury demograficznej i struktury gospodarczej. Można się zgodzić ze stwierdzeniem auto-

ra wskazanej monografii, że analizy te ujawniły reprezentatywny charakter tego regionu względem całej Polski. 10 procent ludności zajmuje 10 procent powierzchni państwa i generuje 10 procent produktu krajowego brutto (s. 77).

Trzeci rozdział, to udana charakterystyka Wielkopolskiej Policji w kontekście trzech komponentów kultury bezpieczeństwa: zasobów, organizacji i mentalności. W czwartym rozdziale odniesiono się do doświadczeń praktyków przy użyciu indywidualnych wywiadów pogłębionych.

Konstrukcja pracy jest przejrzysta i dostosowana do problematyki. Treść wykazuje na dobre odczytanie autora, posiada znaczne walory erudycyjne. Autor dokonuje wnikliwej oceny działalności Wielkopolskiej Policji w latach 2012 – 2022 w kontekście zasobów, organizacji i mentalności. Zabrakło w treści monografii rozróżnienia w zakresie stosowanych metod, technik i narzędzi badawczych. Poziom merytoryczny monografii w warstwie opisowej zasługuje na pozytywną ocenę, do jego przygotowania wykorzystano znaczący dorobek bibliograficzny. Habilitant potrafił umiejętnie przeprowadzić proces badawczy. Umiejętnie analizuje źródła i literaturę przedmiotu.

Ważnymi wnioskami, które płyną z całości badań M. Magiery jest przekonanie, że należy: wzmacniać działania na rzecz partnerskich relacji między społeczeństwem a służbami mundurowymi, zgodnie z zasadami społeczeństwa obywatelskiego, uwzględniać fakt, że staliśmy się społeczeństwem informacyjnym i społeczeństwem ryzyka, rozumieć fakt i konsekwencje wytworzonej społecznie potrzeby kompleksowego minimalizowania ryzyka, określać cele i działania dokonując analizy elementów kultur bezpieczeństwa, w tym zasobów, organizacji i mentalności.

Za szczególnie wartościową część procesu badawczego wskazanego do oceny uważam badania określające rolę mentalności w podnoszeniu jakości działań instytucji zapewniających bezpieczeństwo w społeczeństwie obywatelskim. Z uznaniem dostrzegam propozycję zmian w zasobach, organizacji a w szczególności mentalności policjantów. Podjęta problematyka ma duże znaczenie dla kierunków modernizacji tych elementów kultury bezpieczeństwa.

Dorobek ma charakter interdyscyplinarny, w tym w zakresie nauk o bezpieczeństwie. Jednakże dominuje w nim studium politologiczne. Zawiera istotne wnioski i oceny własne. Są one wieloaspektowe. Wskazuje on na dobre przygotowanie warsztatowe habilitanta. Ponadto dorobek wnosi do nauki wartość dodaną.

Konkluzja

Wskazana monografia oraz cykl powiązanych tematycznie artykułów stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji. Monografia została

wydana przez wydawnictwo, które w roku opublikowania jej w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. Artykuły natomiast zostały opublikowane w czasopiśmie naukowym, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b. Tym samym stwierdzam, że dorobek naukowy M. Magiery przedstawiony do oceny spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.